

2

Fluitend tussen de koeien

Van welke ervaring ga je fluiten (topper)? Van welke beslissing lig je 's nachts wakker (flopper)? Door de antwoorden op deze vragen uit te wisselen kunnen boeren veel van elkaar leren. Toppers kunnen overgenomen worden en floppers kunnen vermeden worden, waardoor melkveehouders meer fluitend tussen de koeien staan. Om dit te stimuleren wordt een methode ontwikkeld om ervaringen vast te leggen en via internet beschikbaar te stellen. Een voorbeeld over standweiden op het bedrijf van Laarhoven wordt toegelicht.

"Zelfs in december is te zien hoe goed en dicht de oude zode is"

Waarom ervaringen delen?

In de praktijk vinden veel innovaties plaats die een inspiratiebron kunnen zijn voor collega melkveehouders. Deze innovaties of interessante ervaringen zijn echter vaak niet bekend of slecht toegankelijk voor derden, waardoor vernieuwingen in de melkveehouderij traag op gang komen. Dit kan versneld worden door ervaringen zorgvuldig en op een praktische manier vast te leggen in een ervaringsbank en deze ervaringen efficiënt te communiceren.

Wie doen mee?

Een pilot vindt plaats met veehouders uit Koeien & kansen en leden van de studieclub "Morgen". De studieclub "Morgen" is één van de netwerken uit het LNV programma Netwerken in de veehouderij die initiatief heeft genomen om zowel zachte als harde informatie over ervaringen meer uit te wisselen. De 100 leden verspreid over Nederland hebben o.a. veel ervaring met schaalvergroting.

Voorbeeld standweiden bij van Laarhoven

Cor van Laarhoven heeft vanaf 1981 al ervaring met standweiden oftewel een extensieve vorm van omweiden. Het feit dat er geen graslandvernieuwing meer is uitgevoerd bewijst dat het hier om een topper gaat.

Het bedrijf met 85 koeien beschikt over 27 ha huiskavel, blijvend grasland. Vóór 1981 werd gewerkt met rantsoen draden om oppervlakten te creëren voor 2 à 3 dagen beweiding. De laatste dag hadden de koeien dan of te weinig te vreten of ze gingen verder en er bleef gras achter. Ook speelt het weer een belangrijke rol in het gras aanbod, hierdoor was er regelmatig te veel of te weinig gras. Daarom is in 1981

overgestapt op een ander meer flexibel beweidingssysteem.

De percelen zijn nu groot en verschillend van afmeting. De perceelsgrootte of combinaties van percelen worden nu handig ingezet om het grasaanbod af te stemmen op de grasopname. De oppervlakten zijn in het voorjaar nog klein en nemen gedurende de zomer toe, omdat het grasaanbod afneemt. Na elke maaironde (1e, 2e snede enz) wordt van blok gewisseld. In het voorjaar wordt eerst nog 's nachts opgesteld en bijgevoerd, later gaan de dieren dag en nacht de wei in en krijgen geen bijvoeding.

Argumenten met weging

In tabel 1 zijn de argumenten op een rij gezet die pleiten voor standweiden (voordelen) en de risico's (nadelen). Door 10 punten te verdelen (door van Laarhoven) over de voor- en nadelen wordt inzicht verkregen in de mate van risico van de beslissing en hoe zwaar een argument weegt. Ook is aangegeven of de ervaring veranderd is in de periode tussen 1981 en nu.

Opvallend is het onverwachte voordeel op de zodekwaliteit. Door steeds kort afweiden ontstaat een sterke, dichte zode die minder gevoelig is voor veronkruiding. Een blijvend goede zode is het gevolg.

Paul Galama & Zwier van de Vegte, ASG

Tabel 1: Ervaring van Laarhoven over standweiden

Er zijn 10 punten verdeeld over de voor- en nadelen bij invoering en evaluatie

Voordelen	Jaar invoering 1981	Jaar evaluatie 2004
1 Altijd voldoende gras	5	2
2 Minder kosten (grotere blokken bewerken)	3	3
3 Goede zode kwaliteit	-	4
4 Beter bemesten	-	-
Nadelen		
1 Koeien halen kost meer tijd	2	1
2 Meer tuintjesgras	-	-
Totaal aantal punten	10	10

Johan Dekker: Op zoek naar de beste mengvorm

Behalve in Koeien & Kansen is Johan Dekker ook nog deelnemer van het 'Gemengd Flevoland' en deed hij mee in het landelijke project 'gemengd vooruit'. Nu dat laatste onderdeel ook met Koeien & Kansen boeren wordt opgepakt is hij er uiteraard weer bij.

De maatschap Dekker intensiverde het bedrijf in Zeewolde de afgelopen zes jaar van 870.000 kg melk naar ruim 1,1 miljoen kg op dezelfde 48 hectare. Daarvan worden er jaarlijks vijf à zes verhuurd voor tulpenland, zodat de intensiteit neerkomt op ruim 25000 kg melk per hectare.

Eerder heeft Johan een tijdje land geruild met een akkerbouwer in de buurt, maar deze is daar mee gestopt. Toch is er zowel voor akkerbouwers als melkveehouders veel te winnen bij samenwerking om de grond gemengd te gebruiken, meent hij.

Voor melkveehouders is de nieuwe mestwetgeving aanleiding om naar koppelingen met akkerbouwers te zoeken. Duurzame afspraken over landruil maken het mogelijk om de ruimte voor dierlijke mest bij de melkveehouder te leggen en die voor kunstmest bij de akkerbouwer, zodat op afvoer wordt bespaard. Maar onder akkerbouwers valt de belangstelling nog te gen, ervaart Dekker.

Vergisting verlaagt drempel

"De akkerbouwers kunnen bij landruil winnen door een ruimer bouwplan en schone grond. Dat helpt de problemen met witrot in uien en aaltjes in bieten sterk te verminderen. Ze krijgen een optimaler bouwplan en betere opbrengsten. Ook met het nieuwe mestbeleid kunnen ze dankzij landruil beter uit de voeten. Maar we moeten nog wat langer doorpraten, want de akkerbouwers zien het probleem nog niet zo." Johan hoopt dan ook dat er een vervolg komt op het onderzoek dat door PPO voor Gemengd Flevoland gedaan is. "Wat we ervan geleerd hebben, is dat melkveehouders en akkerbouwers elkaars problemen over en weer moeten leren kennen. Dan kun je tot oplossingen komen om elkaars hectares optimaal te benutten."

Maar de melkveehouder heeft nog wel meer pijlen op zijn boog. Het gezamenlijk opzetten van een mestvergistingsinstallatie kan landruil voor akkerbouwers interessanter maken, meent hij. "Zij kunnen dan op het geruilde land mais of andere gewassen verbouwen voor de vergister. De mest uit die vergister heeft een betere benutting en is boven-

dien gegarandeerd vrij van onkruidzaden en ziektekiemen. Dat verlaagt de drempel om samen te werken met veehouders."

Beheer van natuurhectares

Met collega-veeouders denkt Johan verder na over een andere route om activiteiten en hectares aan het bedrijf toe te voegen. Een groep boeren zou gezamenlijk het beheer op zich kunnen nemen van natuurgebieden met extensief hooi- en grasland. "Natuurbeheerders krijgen het moeilijker om grond te verhuren en het gras te slijten. Met een milieucoöperatie kunnen we dat probleem voor ze oplossen. De hectares tellen mee als bemestingsruimte, zodat je de dierlijke mest toch goed op eigen land kunt benutten." Hij hoopt dat Koeien & Kansen kan helpen om de mogelijkheden van een dergelijke samenwerking te onderzoeken. "Het is aftasten wat het beste past en wat zich aandient als reële mogelijkheid. Uiteindelijk bepaalt de marktsituatie wat er uit rolt." Intussen hoopt hij nog wel een akkerbouwer te vinden om maximaal 30% van zijn grond mee te ruilen en afspraken te maken over mestafzet. De afstand is daarbij een beperking omdat Johan de grond van de akkerbouwer wil benutten met tijdelijk grasland.

Diederik Sleurink

